

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ

ГЕОГРАФИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒАТТЫ ПАЙДАЛАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ ГЕОГРАФИИ И ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ӘЛЕМІ»
атты халықаралық ғылыми конференциясы

МАТЕРИАЛДАРЫ

17-19 сәуір, 2013 ж.

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«МИР НАУКИ»

17-19 апреля, 2013 г.

MATERIALS

of the International Scientific Conference of Students
and Young Scientists
«WORLD OF SCIENCE»

17-19 April 2013

Алматы
«Қазақ университеті»
2013

Редакционная коллегия:

д.г.н., профессор, декан факультета географии и
природопользования КазНУ им. аль-Фараби *Сальников В.Г.*,
к.г.н., доцент *Тугельбаев С.С.*, д.г.н. профессор *Нюсупова Г.Н.*,
к.х.н., доцент *Торегожина Ж.Р.*, к.т.н., доцент *Артемьев А.М.*,
д.т.н., профессор *Касымканова Х.М.*, к.г.н., профессор *Джусупбеков Д.К.*,
преподаватель *Айжолова Г.Р.*, ассистент преподавателя *Мунайтпасова А.Н.*

Материалы международной научной конференции студентов и молодых
ученых «МИР НАУКИ». – Алматы: Қазақ университеті, 2013. – 556 с.

ISBN 978-601-04-0000-9

ПЕРСПЕКТИВАСЫН БАҚЫЛАУ	
Нурмухамбетова Б.Е.НҰРА ӨЗЕНІ АЛАБЫНДАҒЫ БЕТКІ СУ ОБЪКТІЛЕРІНІҢ ГИДРОХИМИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ГИДРОБИОЛОГИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІ БОЙЫНША ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ СУЫНЫҢ САПАСЫ	362
Омархан А.Ф.ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ЭНЕРГОҮНЕМДІ ЛАМПАЛАРДЫҢ ОРНЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ АДАМ ДЕНСАУЛЫҒЫНА ӨСЕРІ	363
Оразбаева Т.Р.КҮН ЭНЕРГИЯСЫ- САРҚЫЛМАС ҚУАТ КӨЗІ	364
Оспанов С.А., Абдибаттаева М.М.ГЕНЕЗИС СЕЛЕЙ В ГОРАХ ИЛЕЙСКОГО АЛАТАУ	365
Өмірхан Т. Х. ФЛУКТУИРУЮЩАЯ АСИММЕТРИЯ КАК ПОКАЗАТЕЛЬ «ЗДОРОВЬЯ СРЕДЫ»	367
Пралиев Ғ.Н. ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫНДАҒЫ СУ ТАСҚЫНЫНЫҢ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ЗАРДАПТАРЫ	368
Рахметова А.Р., Исанбекова А.Т.ҚҰРЫЛЫСҚА ЕНГІЗІЛГЕН ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ҚАУІПСІЗДІГІ	369
Рыбкина В.ТЕХНОГЕННОЕ ВОЗДЕЙСТВИЕ НА ОКРУЖАЮЩУЮ СРЕДУ ВОСТОЧНОГО КАЗАХСТАНА (НА ПРИМЕРЕ Г. УСТЬ-КАМЕНОГОРСК)	369
Рысмагамбетова А.А. КҮН ЭНЕРГИЯСЫН ПАЙДАЛАНУ АРҚЫЛЫ МҰНАЙ ҚҰРАМДЫ ҚАЛДЫҚТАРДЫ ӨНДЕУ	370
Садыбекова Б.Н., Нұрқуат Ж.Б.БИДАЙ КЕБЕГІНЕН АЛЫНҒАН СОРБЕНТТЕРДІҢ АУЫР МЕТАЛЛ ИОНДАРЫН СОРБЦИЯЛАУ МҰМКІНДІГІ	371
Садыкова Н.К.АЛМАТЫ ҚАЛАСЫ КІШІ ӨЗЕНДЕРІНІҢ ҚАЗІРГІ ТАҢДАҒЫ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ЖАҒДАЙЫ	372
Сактаганова Н. ПРОБЛЕМА УНИКАЛЬНОГО ИСТОЧНИКА ПРЭСНОЙ ВОДЫ «КОКЖИДЕ»	373
Салменова И.М. ФЛУКТУИРУЮЩАЯ АСИММЕТРИЯ ЗЕМНОВОДНЫХ В ХАРАКТЕРИСТИКЕ СРЕДЫ ОБИТАНИЯ: ОБЗОР ИССЛЕДОВАНИЙ	374
Сапарбаева Р.Е., Қалғұлова Н.Е., Досжанов Е.О ФИТОРЕМЕДИАЦИЯ ПРОЦЕСТЕРІ АРҚЫЛЫ МҰИАЙМЕН ЛАСТАНҒАН ТОПЫРАҚТАРДЫ ҚАЙТА ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ	374
Сатаева А.Н. КҮН ЭНЕРГИЯСЫ КОМЕГІМЕН ӨНДЕЛГЕН МҰНАЙ ҚАЛДЫҚТАРЫН ЕКІНШІЛІК МАТЕРИАЛДЫҚ РЕСУРСТАР РЕТІНДЕ ПАЙДАЛАНУ	375
Сатарбаева А., Бергенева Н., Айпанов Е. АҚ «АЛМАТЫ АУЫР МАШИНА ЖАСАУ ЗАУЫТЫНДАҒЫ» ЕЦБЕК ҚАУІПСІЗДІГІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТІЛУІН БАГАЛАУ	376
Сафина А., Бабажанова С.ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ОБСТАНОВКА ОЗЕРА БАЛХАШ	378
Севериненко М.А., Артемова В.А., Глущенко В.Н., Полешко А.Н. ГЕОЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ, НАХОДЯЩИХСЯ В ЗОНЕ ПОТЕНЦИАЛЬНОГО ВЛИЯНИЯ ПОЛИГОНА "АЗГИР" ПО РАДИАЦИОННЫМ И ХИМИЧЕСКИМ ПОКАЗАТЕЛЯМ	379
Сейтмаганбетова Г. АҚТОБЕ ОБЛЫСЫНДАҒЫ «ЕЛЕК» ӨЗЕНІНІҢ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ АХУАЛЫ	381
Стамгазиева Н.А Исанбекова А.Т ҚҰРЫЛЫС МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ АДАМ АГЗАСЫНА ӨСЕРІ	382
Тастанова Ж.Д., Дулатқызы Ж ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ ПРИРОДНОЙ СРЕДЫ АКМОЛИНСКОЙ ОБЛАСТИ	383
Тәукебай Г.О.АУАНЫ ТЕМЕКІДЕН БӨЛІНЕТІН ГАЗДАРДАН ТАЗАЛАУ	384
Утегенова А.ТАЗАЛЫҚ-САУЛЫҚ КЕПІЛІ	385
Үкібайқызы А., Исмаилова А.Г ЖЕМІС – ЖИДЕК ҚҰРАМЫНДАҒЫ ГЛЮКОЗАНЫ АНЫҚТАУ	386
Цинман А.Г.АГРОМЕЛИОРАТИВНЫЕ ПРИЕМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ РИСА НА ДЕГРАДИРОВАННЫХ ЗЕМЛЯХ АКДАЛИНСКОГО МАССИВА ОРОШЕНИЯ	387
Шахатова Г.Н.ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ЗАБОЛЕВАНИЕ – РЕЗУЛЬТАТ ВОЗДЕЙСТВИЯ НЕБЛАГОПРИЯТНЫХ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ФАКТОРОВ	387

шынды сипаттамаларын есептеу; зерттеу объектілеріне антропогендік жүктеме дәрежесін бағалау (шаруашылық пайдаланылуы, басқарылуы және т.б.); кіші өзендердің қазіргі экологиялық жағдайын бағалау; арналық теңгерімді анықтау; су қорғау жолақтары шегінде шаруашылық жүргізуші субъектілерді анықтау және тізімге алу және олардың экологиялық қауіптілігін бағалау; су қорғау зоналарын жайластыру және басқару жөнінде ұсыныстар әзірлеу.

Жұмыста Қазгидромет РМК стационарлық бақылау материалдары, Алматы қ. кіші өзендері бойынша мұрағаттық мәліметтер, жарияланған материалдар, монографиялар, ғылыми мақалалар, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ метеорология және гидрология кафедрасы кітапханасының материалдары пайдаланылды.

Алматы қаласы кіші өзендерінің қазіргі кездегі суының сапасына және жалпы экологиялық жағдайына тоқталатын болсақ, сонғы жылдары өзен суында ластаушы заттардың ШМК шамадан көп байқалмаған. Алматы қаласы кіші өзендерінің суы 3 дәрежедегі «аз ластанған» деп айтуға болады. Бірақ салыстырмалы түрде 2010ж мен 2011 ж аралығында өзендердің суының сапасы нашарлаған, мысалы, 2011 ж мәліметтер бойынша өзендердің суында мыстың 7,0 ШМК, азот нитриті 3,65 ШМК, фторид 1,17 ШМК шамадан көп байқалған.

Жоғарыда көрсетілген судың сапасы және экологиялық жағдайы туралы нәтижелерді Алматы кіші өзендерде су қорғау және экологиялық жағдайын жақсарту шараларын негіздеу мен жоспарлауда пайдалануға болады.

ПРОБЛЕМА УНИКАЛЬНОГО ИСТОЧНИКА ПРЕСНОЙ ВОДЫ «КОКЖИДЕ»

Сактаганова Н., Казахский национальный университет им. аль-Фараби

Научный руководитель к.г.н., доцент Баяндинова С.М.

В статье описана экологическая ситуация источника пресной воды «Кокжиде».

Ключевые слова: подземные воды, загрязнение, предельно-допустимые концентрации (ПДК).

Подземные воды Кокжиде является крупнейшим по запасам и уникальным по качеству питьевой воды в Западном Казахстане.

Данный источник расположен над газоконденсатным месторождением Урихтау и месторождением высоковязкой нефти «Кокжиде», что значительно нарушает природный баланс источника с экологической точки зрения. Если Актөбе потребляет в сутки более 122 тыс. кубометров питьевой воды, то мощность "Кокжиде" в сутки составляет более 750 тыс. кубометров пресной воды. Нефть, добываемая с глубины трех тысяч метров, сопровождается попутным газом, содержащим до трех процентов сероводорода. Газ сжигается на факелах. Выбросы, рассеиваясь по огромной территории, оседают на земле, загрязняют почву, а затем с атмосферными осадками проникают в грунтовые воды. Как и химический раствор при бурении скважин.

В настоящее время в этом районе действуют девять нефтяных компаний. АО «КМК Мунай», ТОО «Урихтау Operating», АО «СНПС-АМГ», ТОО «Казахойл Актөбе», ТОО «МГК», ТОО «СП Фиал», ТОО «Фирма Ада Ойл» и др. Увеличение объемов поисковых, разведочных работ приводит к загрязнению окружающей среды. На территории песков «Кокжиде» установлены скважины государственного мониторинга подземных вод. Наблюдения последних лет стабильно показывают повышенное содержание нефтепродуктов в воде. Также особенностью песчаного массива **Кокжиде** является то, что подземные воды Кокжиде гидравлически взаимосвязаны с поверхностными водами рек Темир и Эмба.

По данным исследований проведенными ТОО «Эко-Сервис» установлено превышение нефтепродуктов в р. Темир до 5,2 ПДК, р. Эмба до 6 ПДК. По данным Актюбинского центра гидрометеорологии вода р. Эмба характеризуется, как загрязненная 4 класса опасности. Различными постановлениями были приняты положения о сохранении этого источника.

И заключение, хотелось бы отметить следующее: с каждым годом растет количество недропользователей, которых должны нести ответственность за пользование недрами и соблюдать условия контрактов. Сохранение уникального месторождения подземных вод и ведение там одновременно добычи и разведки нефти, конечно, очень сложный вопрос. Но мы должны сделать все возможное для его сохранения.